

**STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)**

EUROPEISK IDENTITET

EN KVANTITATIV STUDIE OM HUR EUROPEISK INTEGRATION PÅVERKAR GRADEN AV EUROPEISK IDENTIFIKATION I LÄNDER

Viktor Johannes Päts

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Linda Berg

Abstract

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Linda Berg
Nyckelord:	Europeisk identifikation, nationell identifikation, europeisk integration, Schengenområdet, Eurozonen.
Antal ord:	13 000

Despite numerous papers and research on how different aspects are affecting levels of European identification, there are relatively few studies that are scrutinizing how European integration and how different levels of European integration are affecting levels of European identification. This research fills that gap. By using data from International Social Survey Programme from 2003 and 2013, I compared the average level of national and European identification in European countries. I also did a multiple regression analysis testing the correlation between different categories related to European integration with levels of European identification. The results show that individuals who feel high levels of identification with their town or region feel high levels of European identification. Individuals who live in countries that are included in the Schengen area feel stronger European identification than individuals who live in countries that are not included in the Schengen area. The results also showed that individuals who live in “older” member states or in countries within the Eurozone have a weaker sense of European identification than individuals who live in “newer” member states or individuals who live in countries outside the Eurozone.

Innehållsförteckning

Figurförteckning.....	1
1. Inledning.....	1
1.1. Syfte.....	2
2. Tidigare forskning och teori.....	4
2.1. Individnivåförklaringar.....	4
2.1.1. Socioekonomiska faktorer	4
2.1.2. Politiska förklaringar	5
2.1.3. Kulturella- och identitetsrelaterade förklaringar.....	6
2.2. Institutionella- och makroförklaringar.....	8
2.2.1. Äldre och nyare medlemsstater.....	9
2.2.2. Euro som valuta	10
2.2.3. Medlemskap i Schengen	11
2.2.4. Graden av europeisk integration	11
3. Metod och material.....	13
3.1. Material.....	13
3.2. Metod.....	13
3.2.1. Beroende variabler	15
3.2.2. Oberoende variabler.....	16
3.2.3. Kontrollvariabler.....	20
4. Resultat.....	23
4.1. Förändring av nationell och europeisk identifikation över tid	23
4.2. Individuella och integrationsrelaterade faktorerers påverkan på graden av europeisk identifikation.....	25
4.2.1. Hypotes 1: lokal och regional identifikation.....	26
4.2.2. Kompletterande analys till hypotes 1.....	27
4.2.3. Hypotes 2: ”äldre” och ”nyare” medlemsstater	29
4.2.4. Hypotes 3: medlemskap i Eurozonen	29
4.2.5. Hypotes 4: tillhörighet i Schengenområdet.....	30
4.2.6. Hypotes 5: graden av integration	31
5. Slutsatser	32
Referenser.....	37
Bilagor.....	39
Bilaga 1. Alternativt integrationsindex.....	39

Bilaga 2. Multipel regression (Ostandardiserade regressionskoefficienter) för alternativt integrationsindex	39
---	----

Figurförteckning

Tabell 3.1. Andel och antal besvarande för nationell och europeisk identifikation.....	s.16
Tabell 3.2. Varje lands värde i integrationsindex.....	s.19
Tabell 3.3. Univariat statistik på beroende, oberoende och kontrollvariabler (2013).....	s.22
Tabell 4.1. Den genomsnittliga graden av nationell och europeisk identifikation per land (2003 och 2013).....	s.24
Tabell 4.2. Individuella och institutionella faktorerers påverkan på graden av europeisk identifikation (Ostandardiserade regressionskoefficienter).....	s.26
Tabell 4.3. Individuella faktorerers påverkan på graden av europeisk identifikation i tre olika integrationskategorier (Ostandardiserade regressionskoefficienter).....	s.28
Tabell 5.1. Resultatet av hypoteserna.....	s.32

1. Inledning

En stark europeisk sammanhållning är viktigt i framtiden om EU ska vara en maktspelare att räkna med. Det finns en risk att länder som USA, Kina och Indien i framtiden kommer att sätta agendan politiskt och marknadsmässigt. Ett splittrat Europa och EU kan innebära en plats i periferin av stormakterna. För europeisk sammanhållning är europeisk integration en viktig fråga då politiker under EU:s existens har försökt att integrera medlemsstaternas invånare till att anta en kollektiv europeisk identitet genom olika projekt. Dock har det bedrivits mindre forskning på hur europeisk integration och hur graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation hos individer. I stället har mycket forskning gjorts på hur socioekonomiska faktorer påverkar graden av europeisk identifikation hos individer.

Det finns begränsat med forskning som undersöker hur graden av europeisk identifikation hos individer påverkas om landet de bor i är inkluderat i Schengenområdet och Eurozonen, hur graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation, samt hur graden av europeisk identifikation påverkas hos individer beroende på hur länge landet de bor i har varit medlem i EU. De olika integrationskategorierna som nämndes är på makronivå, men det finns även aspekter på mikronivå som kan inkluderas i ämnet europeisk integration. Även identifikation med lägre samhällsnivåer påverkar europeisk identifikation och kan påverka graden av europeisk integration i längden. Hadler et al. (2012) menar att individer som känner stark identifikation med lägre samhällsnivåer (lokalt och regionalt) även känner stark identifikation med högre samhällsnivåer. I längden kan det sannolikt vara resultatet av att EU har investerat i olika fonder som *Cohesion Fund* och *European Regional Development Fund* (ERDF) för att minska skillnaderna i välstånd mellan medlemsstaterna. Fonderna riktar sig mycket till nya medlemsstater som har sämre välstånd än mer etablerade medlemsstater, vilket i förlängningen kan innebära att regional utveckling kan utgöra en brygga till EU och förhöja graden av europeisk identifikation hos individer.

Att undersöka hur olika integrationskategorier och graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation är intressant av tre anledningar. För det första finns det lite forskning som har undersökt hur de integrationskategorier som nämndes ovan och graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation. Den här undersökningen kan bidra med kunskap om ämnet.

För det andra har olika integrationsprojekt genomförts, enligt somliga i syfte att höja graden europeiska identifikation. Bland annat införandet av en gemensam valuta, vilket inte

bara är ett ekonomiskt verktyg. Det kunde även utgöra en kollektiv identitet för de europeiska medborgarna (Negri et al., 2020, s. 4). Negri et al. (2020) menar att en gemensam valuta är en viktig identitetsmarkör och den europeiska eliten har hoppats på att Eurons symboliska värde kommer bygga en europeisk identitet (s. 6). Liksom Euron kan Schengenområdet ses som ett praktiskt verktyg eftersom det utgör en av hörnstenarna i den europeiska integrationen då det möjliggör för människor att arbeta, leva och resa i andra EU-länder (Europeiska kommissionen, 2020). Då vissa forskare menar att dessa två kategorier kunde ha som syfte att skapa en kollektiv identitet är det intressant att undersöka om det verkligen har haft den önskade effekten för graden av europeisk identifikation hos individer.

För det tredje har EU expanderat med åren och framtida expansioner är sannolikt. Det är intressant att undersöka hur graden av europeisk identifikation förändras över tid i allmänhet och om det skiljer sig mellan ”äldre” medlemsstater och ”yngre” medlemsstater i synnerhet. (Thomassen & Bäck, (2008) menar att graden av europeisk identifikation hos individer kan variera beroende på hur länge ett land har varit medlem i EU. Dock finns det även lite forskning på det området.

1.1. Syfte

Syftet med undersökningen är för det första att skapa förståelse för hur graden av nationell och europeisk identifikation har förändrats över tid. Sedan 2004 har allt fler länder blivit medlemmar i EU. Då det har gått över 16 år sedan de länderna blev medlemmar är det av intresse att se om graden av europeisk identifikation har förändrats över tid. Genom att jämföra medelvärden för graden av europeisk identifikation i europeiska länder mellan de två åren kan det visa hur graden av nationell och europeisk identifikation förändras över tid i Europa och om det skiljer sig mellan ”äldre” och ”nyare” medlemsstater.

För det andra är syftet att skapa förståelse för hur inkludering i Schengenområdet och Eurozonen påverkar graden av europeisk identifikation hos individer, hur graden av lokal och regional identifikation påverkar graden av europeisk identifikation, hur graden av europeisk identifikation påverkas hos individer beroende på hur länge landet de lever i har varit medlem i EU, samt hur graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation. De länder som blev medlemmar i EU 2004 och efter har nu varit medlemmar i EU under en lång tid och även blivit mer integrerade i olika projekt som Schengensamarbetet och Eurozonen. Det innebär att det har skett förändringar på makronivå, vilket gör att det är av intresse att undersöka om graden av europeisk identifikation påverkas om individer bor i länder som är involverade i

olika integrationskategorier som EU-medlemskap, Schengen och Eurozonen. Den här undersökningen kommer förhoppningsvis ge ett empiriskt bidrag hur inkludering i olika integrationskategorier och graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation. Det kan ge en insikt om europeiska integration tjäna sitt syfte att inkludera människor och skapa en gemensam europeisk identitet.

2. Tidigare forskning och teori

Det har bedrivits mycket forskning om hur olika aspekter påverkar identitetsuppfattningar. I avsnittet som följer kommer forskningsfältet att beskrivas, vilka aspekter som ingår i individnivåförklaringar, samt institutionella- och makrorelaterade förklaringar. *Individnivåförklaringar* utgörs av underkategorier som *socioekonomiska faktorer*, *kulturella- och identitetsrelaterade förklaringar* och *politiska förklaringar*. De *institutionella- och makrorelaterade* förklaringarna kan gälla EU-medlemskap, hur lång tid ett land har varit medlem i EU, om landet har Euro som valuta, om det ingår i Schengenområdet och om individerna påverkas av symboler i vardagen. Dessa symboler kan vara EU:s egen flagga och europeiska pass.

2.1. Individnivåförklaringar

Förklaringar som är kopplade till individuell nivå kan delas in i flera undergrupper, som socioekonomiska förklaringar, kulturella och identitetsförklaringar och politiska förklaringar.

2.1.1. Socioekonomiska faktorer

De *socioekonomiska förklaringarna* involverar ofta utbildning, inkomst, yrke, ålder och kön. Flera olika studier har undersökt hur *utbildning* påverkar europeisk identifikation (Berg & Bové, 2016; Fernández & Eig Müller, 2018; Kuhn, 2012) och nationell identifikation (Kunovich, 2009; Polyakova & Fligstein, 2016; Hadler et al., 2012). Gällande nationell identifikation visar tidigare forskning på att högre *utbildning* minskar graden av identifikation med nationen (Hadler et al., 2012; Kunovich, 2009; Polyakova & Fligstein, 2016). Däremot har utbildning en positiv effekt för europeisk identifikation och effekten förstärks ju högre utbildning individen har (Fernández & Eig Müller, 2018, s. 621). Högutbildade individer känner sig mer som européer än lågutbildade och individer med lägst känsla att vara europé är de individer med lägst utbildning (Berg & Bové, 2016, s. 5).

Även *inkomst* är en viktig aspekt när det gäller socioekonomiska förklaringar (Hadler, 2012; Kunovich, 2009; Berg & Bové, 2016). Höginkomsttagare känner sig mer som européer än låginkomsttagare (Berg & Bové, 2016, s. 5), även Hadler et al. (2012) menar att högre inkomst förstärker europeisk identitet (s. 409). Kunovich (2009) undersökte hur nationell identifikation påverkas av olika faktorer och menar att högre hushållsinkomst leder till lägre hängivenhet till nationell identitet (s. 585). Rika individer tenderar att ha en högre europeisk identitet. Orsaken är förmodligen att EU innebär ekonomiska fördelar och att de rika

individerna inte känner någon rädsla att förlora jobbet på grund av billigare arbetskraft (Hadler et al., 2012, s. 413).

Gällande *yrke* visar tidigare forskning på att arbetare är mer benägna än tjänstemän att vara nationalister (Polyakova & Fligstein, 2016, s. 74). Fernández & Eigmüller (2018) kommer till liknande slutsatser och påvisar att chefer är mer benägna än andra yrkesgrupper att identifiera sig som européer (s. 621).

Rörande *ålder* som aspekt är mer omstridd i tidigare forskning. Berg & Bové (2016) fann att äldre individer kände sig mer som européer än yngre individer (s. 5) medan Fernandez & Eigmüller (2018) menar att det är det motsatta (s. 621). Det vill säga att yngre individer tenderar att identifiera sig som européer. Polyakova & Fligstein (2016) menar att sannolikheten är större att äldre individer är nationalister jämfört med yngre individer (s. 73). Ceka & Sojka (2016) jämförde olika variabler i nya och gamla EU-medlemsstater och kom bland annat fram till att yngre individer i nya medlemsstater har betydligt högre sannolikhet att identifiera sig som européer än äldre individer (s. 499). Den skillnaden som finns mellan de olika generationerna gällande europeisk identifikation i Östeuropa har att göra med att äldre östeuropeiska medborgare upplevde sin primära socialisering under kommunistiska system. De kommunistiska systemen bidrog till att det inte fanns någon delad europeisk identitet med Västeuropa. De unga individerna som växte upp i Östeuropa under övergångsfasen från kommunismen utsattes för europeiseringen som medföljde av EU:s expansion (Ibid.).

Gällande *kön* som aspekt visar tidigare studier på att det är en större sannolikhet att män tenderar att anse sig vara européer (Fernandez & Eigmüller, 2018, s. 621). Gällande *nationell identifikation* menar Polyakova & Fligstein (2016) att kvinnor är mer benägna att vara nationalister jämfört med män (s. 74).

2.1.2. Politiska förklaringar

De *politiska* förklaringarna kan vara hur individens uppfattningar om EU har varit till fördel för respondentens land och politisk orientering. Tidigare forskning fastställer att individer identifierar sig mer med Europa om de anser att EU-medlemskap är en fördel. De individer som inte ansåg att EU-medlemskap var till en fördel identifierade sig mindre med Europa och istället identifierade sig med nationen (Hadler et al., 2012, s. 410).

Polyakova & Fligstein (2016) undersökte hur politisk orientering på en skala ”vänster-höger” påverkade identitetsuppfattningar, men resultatet var inte statistiskt signifikant (s. 74).

Dock menar Hadler et al. (2012) att nationell identifikation är högre hos individer med en konservativ politisk hållning (s. 410).

2.1.3. Kulturella- och identitetsrelaterade förklaringar

De *kulturella- och identitetsrelaterade* förklaringarna karaktäriseras av minoritetsstatus, identifikation med lägre samhällsnivåer, språkkunskaper, nationell stolthet och om individen har bott, rest eller har/haft familj i andra länder och tagit del av transnationella aktiviteter som Erasmusutbyte.

Minoritetsstatus är en aspekt som har uppmärksammats mycket i tidigare forskning och undersökningarna fokuserar ofta på olika sorters minoriteter som *etnicitet* (Hadler et al., 2012; Kunovich, 2009; Schilde, 2014), *nationell* (Kunovich, 2009), *religiös* (Hadler et al., 2012), *icke-medborgare* (Hadler et al., 2012), *språklig* (Kunovich, 2009; Schilde, 2014). Hadler et al. (2012) undersökte hur minoritetsstatus påverkar individers identitetsuppfattningar (etnisk och religiös minoritet, samt icke-medborgare) och kom fram till att etnisk minoritetsstatus hade en signifikant negativ effekt på nationell identitet och en signifikant positiv effekt på europeisk identitet (s. 408). Även Schilde (2014) menar att det finns ett positivt samband mellan att tillhöra en etnisk minoritet och europeisk identifikation (s. 661). Kunovich (2009) undersökte hur minoritetsstatus påverkade nationell identifikation och kom fram till att minoritetsstatus hänger ihop med lägre hängivenhet till nationell identitet (s. 585).

Fuss (2004) undersökte hur *språkkunnighet* och hur *upplevelser* (resor) i andra länder påverkar europeisk identifikation hos unga individer i några utvalda europeiska städer. Resultatet visade att i nio av tio städer i urvalet kände unga män och kvinnor starkast europeisk identifikation om de kunde tala minst ett annat språk än sitt modersmål (s. 280). Generellt fanns det ett positivt samband i undersökningen mellan språkfärdigheter och styrka av europeisk identifikation. Desto fler språk individen kan desto starkare europeisk identifikation känner individen.

Rörande *upplevelser* i andra länder finns det ett signifikant positivt samband mellan antalet resor utomlands och styrkan av europeisk identifikation. Ju fler europeiska länder individen har besökt desto starkare europeisk identifikation känner individen (Fuss et al., 2004, s. 281).

Gällande *nationell stolthet* menar Schilde (2014) att i tidigare studier brukar det finnas ett positivt samband mellan *nationell stolthet* och europeisk identifikation, vilket har varit bevis för att individer kan ha olika identiteter (s. 662). När Schilde (2014) undersökte sambandet

mellan *nationell stolthet* och *europaisk identifikation* i de öststater som blev medlemmar 2004 innan de blev medlemmar visade resultatet att det fanns ett negativt samband mellan *nationell stolthet* och *europaisk identifikation* (Ibid.). Med andra ord, om individen känner en hög nationell stolthet desto mindre grad av *europaisk identifikation* känner individen och vice versa.

Kuhn (2012) menar att tidigare forskning visar på att deltagande i Erasmusutbyte inte stärker *europaisk identitet*. Dock är Erasmusutbyten riktade mot studenter, som med stor sannolikhet redan har en *europaisk identitet* och därför blir utfallet i studierna att Erasmusutbyten inte har en stor effekt, vilket är missvisande (s. 994). Kuhn (2012) undersökte hur transnationella aktiviteter (Erasmusutbyte) påverkar *europaisk identifikation* hos lågutbildade. Resultatet visade att transnationella aktiviteter har en signifikant och stark positiv effekt på *europaisk identifikation*. Effekten av transnationella aktiviteter var dubbelt så stark hos individer med låg utbildning jämfört med individer med hög utbildning (s. 1003).

Tidigare forskning har även visat på att *lokal* och *regional identifikation* påverkar *europaisk identifikation*. Berg & Bové (2016) visar på att individer i Sverige först och främst identifierar sig med nationen (Sverige), sedan den ort/kommun som individen bor i och sedan den region/län som individen bor i (s. 2). Hadler et al. (2012) undersöker en annan vinkel och menar att studier visar på att civilsamhället och frivilligorganisationer spelar en viktig roll i att upprätthålla nationella demokratiska organisationer. Det finns indikationer på att identifiering med lokalsamhället höjer identifieringen med samhället på en högre nivå (Hadler et al., 2021, s. 398). Hadler et al. (2012) menar att geografisk-politiska identiteter både har ett mönster som är *bottom-up* och *top-down*. De individer som känner sig nära knutna till sin stad, sin region och till Europa, identifierar sig också med sin nation. De individer som har en stark anknytning med sin lokala region och land känner även större anknytning med Europa (s. 409 - 410).

Empiriska resultat visar på att starkare identifikation med lägre samhällsnivåer även visar högre identifikation med större geopolitiska enheter. Resultaten visar även på att stark identifikation med Europa ökade identifikation med individens nation (Ibid., s. 414). Resultatet kan tolkas som att under *europaiseringsprocessen* har förhållanden mellan geografiskt och sociopolitiskt baserade identiteter ömsesidigt förstärkts i den mening att starkare identifikation med lägre samhällsnivåer stärker identifikation med högre samhällsnivåer och vice versa (Ibid.).

Geopolitiska enheter har en begränsad räckvidd vad gäller inflytande. Regional identifikation har större påverkan på nationell identifikation än vad lokal identifikation (staden individen bor i) har. Hög lokal identitet har ingen effekt på europeisk identitet (Ibid.).

Graden av lokal och regional identifikation kan även involveras i kategorin europeisk integration. Det finns olika fonder som investerar i olika projekt för att minska de sociala och ekonomiska klyftorna i EU. *Cohesion Fund* (Sammanhållningsfonden) riktar in sig på medlemsstater vars bruttonationalinkomst (BNI) per invånare är lägre än 90 procent av EU-genomsnittet. Fonden har som mål att reducera ekonomiska och sociala skillnader och främja hållbar utveckling. Fonden tilldelar totalt över 63,4 miljarder Euro i olika projekt som att förbättra trans-europeiska transportnätverk (Europeiska unionen, 2020). *European Regional Development Fund* (ERDF) har som mål att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU genom att korrigera obalanser mellan unionens regioner. Fonden investerar i olika områden som bland annat innovation och forskning, samt små och medelstora företag. Urbana områden får åtminstone 5 procent av resurserna som stöd för att minska ekonomiska, sociala och miljörelaterade problem. Speciellt stöd går även till avlägset belägna områden (Europeiska unionen, 2020). Att EU spenderar mycket pengar för att minska ekonomiska och sociala klyftor i olika regioner kan ses som en form av välståndintegration. Pengar som investeras i lokala projekt av lokala aktörer kan tänkas bidra till att invånarna känner en ökad grad av identifikation med sin stad eller region, vilket i sin tur leder till ökad europeisk identifikation då individer tenderar att identifiera sig med högre aktörer om de identifierar sig med de lägre aktörerna i samhället (Hadler et al., 2012, s. 398).

H1: Individer som identifierar sig med sin stad eller region identifierar sig även med Europa.

2.2. Institutionella- och makroförklaringar

De *institutionella- och makrorelaterade* förklaringarna handlar om europeisk identifikation och inte nationell identitet. En av beståndsdelarna berör EU-medlemskap, vilket är en något större kategori. Det kan ha att göra med hur lång tid ett land har varit medlem i EU, om landet ifråga har euro som valuta, påverkan av symboler som används i vardagen och om landet ingår i Schengenområdet. Den gemensamma nämnaren för dessa faktorer är att de kan relateras till europeisk integration.

2.2.1. Äldre och nyare medlemsstater

Tidigare forskning på institutionella- och makroförklaringar fokuserar på institutionell inbäddning. Det vill säga hur identitetsuppfattningar påverkas när ett land är inkluderat i världssamfundet. Hadler et al. (2012) menar att internationell sammanlänkning har positiva effekter på europeisk identifikation för enbart de ursprungliga medlemsstaterna och negativ effekt för de forna kommunistländerna (s. 415). En förklaring till detta kan vara att invånare från central- och östeuropeiska länder kanske fortsätter att identifiera sig med sina länder på grund av den ”nyligen” vunna nationella självständigheten. Därför kan nationalism i regionen opponera mot det kosmopolitiska medborgarskapet och den ”supranationella” identiteten som uppkommer med den europeiska integrationen (Ceka & Sojka, 2016, s. 484).

En annan anledning varför institutionell inbäddning påverkar länder olika kan vara hur länge ett land har varit medlem i EU och om det rör sig om en ”äldre” eller ”nyare” medlemsstat. Hadler et al. (2012) menar att institutionell inbäddning i EU och i världssamfundet skapar sociala identiteter och brukar innebära att lokala aktörer antar ett mer progressivt förhållningssätt. Individer i ett land som har större sammankopplingar med världssamfundet bör vara mer influerade av normer med inslag av kosmopolitiska ideal, progressiva normer och vetenskapliga principer (s. 399). Med det sagt bör individer som exponeras för internationella normer leda till att individerna blir mer fästa med kosmopolitiska identiteter, som europeisk identitet. EU som organisation främjar aktivt europeisk medvetenhet genom att införa en gemensam valuta och genom skapandet av en egen ”nationalsång” och gemensam flagga. (Ibid.). Även Bruter (2003) menar att symboler som bland annat EU:s flagga och även ett europeiskt pass påverkar individens europeiska identitet (s. 1152). Med andra ord bör medlemskap i EU ha en stark påverkan på europeisk identitet hos individer i en medlemsstat. Därför kan man förvänta sig att ju längre landet har varit medlem i EU desto starkare är den europeiska identiteten i det landet (Ibid.). Denna teori stöds av Thomassen & Bäck (2008), som menar att det finns belegg för att ju längre ett land har varit medlem i EU desto mer ökar känslan av europeiskt medborgarskap (s. 12).

Ceka & Sojka (2016) menar att den kan vara så att EU-medborgare i Östeuropa i genomsnitt är mindre benägna att anse sig vara européer jämfört med västeuropeiska länder. De menar att den huvudsakliga anledningen är att medborgare i postkommunistiska stater i Europa inte ännu har antagit en självuppfattning som européer då dessa länder under en relativ kort tid varit medlemmar av den europeiska gemenskapen (s. 488). Resultatet i Ceka & Sojkas

(2016) studie visade på att invånare från nyare medlemsstater fortfarande är fästa vid Europa, men de ansåg sig inte vara européer i samma utsträckning som invånare i Västeuropa (s. 499).

Det finns teoretiska förväntningar att individer som i länder som har varit medlemmar i EU under en lång tid känner större grad av europeisk identifikation än individer som bor i länder som har varit medlemmar i EU en kortare tid. Det finns även teoretiska förväntningar att skillnader i identitetsuppfattningar har regionala orsaker. Det vill säga att EU-medborgare i Östeuropa känner svagare grad av europeisk identifikation jämfört med EU-medborgare i Västeuropa. För att fånga in de båda aspekterna (tid som medlemsstat och EU-medborgarnas regionala tillhörighet) länderna delas in enligt följande. "Äldre" medlemsstater är de EU-länder som fick medlemskap innan 2004. "Nyare" medlemsstaterna är de länder som fick medlemskap 2004 och efter. De länder som tillhör Östeuropa fick sitt medlemskap 2004 och efter.

H2: Individer som lever i "äldre" medlemsstater (medlem innan 2004) känner större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i "nyare" medlemsstater (medlem efter 2004).

2.2.2. Euro som valuta

I den tidigare forskning finns stöd för att europeisk integration påverkar identitetsuppfattningar genom olika integrationsprojekt som *Ekonomiska och monetära unionen* EMU och *Schengenområdet*. Polyakova & Fligstein (2016) undersökte hur medlemskap i *Eurozonen* påverkade nationell identitet mellan 2005 och 2010 och kom fram till att individer som bor i ett land som befinner sig i Eurozonen har högre sannolikhet att identifiera sig som européer än de individer som bor utanför Eurozonen (s. 75). Det är mindre sannolikt att individer som tenderar att lita på EU-institutioner har en nationalistisk hållning (Ibid., s. 74).

Att ha euro som valuta gör det europeiska samhället verkligt i människors sinnen och en gemensam valuta påverkar djupt det dagliga livet för européer när de interagerar och handlar (Negri et al., 2020, s. 2). Det var tänkt att euron skulle vara mer än ett ekonomiskt verktyg. Introduktionen av valutan siktades på att bli en kollektiv identitet för de europeiska medborgarna (Ibid., s. 4). Negri et al. (2020) menar att det finns tre övergripande spår som introduktionen av euron kan skapa en europeisk identitet (s. 5). För det första, i fråga om nationsbygge har *public goods* spelat en viktig roll då det skapar förutsättningar för tillväxten av känslan för lojalitet till samhället. Euron kan ses som ett sådant *public good* då en gemensam valuta är ett bra verktyg (Ibid.).

För det andra, introduktionen av en gemensam valuta har signifikant förbättrat förhållanden för handel, gränsöverstyrande shopping (även online) och andra former av ekonomiska transaktioner inom Eurozonen (Ibid.).

För det tredje, den politiska eliten har genom historien skapat identitetsprogram från toppen till botten av samhället för att stärka den individuella känslan av tillhörighet till samhället. I vanliga fall har dessa identitetsprogram inneburit att främja gemensamma symboler, religion, kulturella traditioner och ett gemensamt arv. Historiskt sett har dessa varit framgångsrika i att forma moderna nationella identiteter (Ibid.). En gemensam valuta är en viktig identitetsmarkör och den europeiska eliten har hoppats på att Eurons symboliska värde kommer bygga en europeisk identitet (Ibid., s. 6).

Negri et al. (2020) menar att införande av Euron visade på en minskad andel av individer som enbart identifierar sig med sin nation. Dock gick det inte att helt fastställa hur mycket införandet av Euron påverkade europeisk identifiering (s. 13).

H3: Individer som lever i länder som tillhör Eurozonen känner generellt större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i länder utanför Eurozonen.

2.2.3. Medlemskap i Schengen

Gällande *Schengenområdet* finns det få studier som undersöker hur medlemskap i *Schengen* påverkar identitetsuppfattningar. Liksom Euron kan Schengen vara en *public good* som Negri et al. (2020) beskriver det då det underlättar människors vardag. Schengen är liksom Euron en viktig hörnsten i den europeiska integrationen då det innebär fri rörlighet för individer inom unionen. Det gör det möjligt för EU-medborgare att resa, leva och arbeta i andra EU-länder (Europeiska kommissionen, 2020).

H4: Individer som lever i länder som tillhör Schengenområdet känner generellt större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i länder utanför Schengenområdet.

2.2.4. Graden av europeisk integration

Hadler et al. (2012) menar att exponering för EU-institutioner och kopplingar till världssamfundet skulle bidra till identifiering med Europa. Resultatet i den undersökningen visade på en positiv förändring över tid för EU-medlemmar. Internationella kopplingar har positiv effekt för europeisk identifiering. Dock bara för ursprungliga EU-medlemsstater. För

före detta kommuniststater hade internationell inbäddning en negativ effekt, vilket innebär att individer i dessa länder har förlorat något av sin europeiska identitet (s. 415). Hypotes 2, 3 och 4 testar hur olika integrationsrelaterade aspekter påverkar *europeisk identifikation*. Dock testar dessa hypoteser inte hur graden av europeisk integration påverkar europeisk identifikation. De forna kommuniststaterna har nu varit medlemmar i EU över 16 år och många av dem har mellan 2004 och idag blivit inkluderade i olika europeiska integrationsprojekt som Eurozonen och Schengensamarbetet, vilket många ursprungliga medlemsstater varit involverad i under en längre tid. Det har med andra ord hänt mycket på makronivå, vilket i sig är intressant att undersöka. Den femte hypotesen är tänkt att testa effekten av samtliga integrationskategorier som finns ovan.

H5: Känslan av europeisk identifikation är starkast hos individer som bor i länder som är mest integrerade.

3. Metod och material

3.1. Material

Materialet utgörs av dataunderlag från *International Social Survey Programme* (ISSP) från enkätundersökningarna National Identity II (2003) och National Identity III (2013). ISSP National Identity Module är en serie enkätundersökningar som gjorts i ett flertal olika länder i Europa, Asien, Afrika, Syd- och Nordamerika. Det är viktigt att tillägga att i denna undersökning kommer bara europeiska länder att undersökas. Enkätundersökningarna är ofta replikerade enkätundersökningen innan, vilket gör det möjligt att jämförelser mellan länder över tid för att se mönster. För varje år tillkommer och utgår olika länder, vilket är synd då jämförelserna inte blir kompletta för länderna som är med i undersökningen.

Modulen ”National Identity” innehåller frågor som respondentens nationella, etniska eller globala identitet. Det innehåller även aspekter som nationell stolthet och stöd för sitt eget land, attityder till nationella och internationella problem, attityder till utländska kulturer och utlänningar, samt syn på vad som gör någon en sann medlem av respondentens egen nationalitet.

Första gången ISSP samlade in data om identitetsuppfattningar (dvs modulen ”National Identity”) var 1995. Sedan har det gjorts uppföljningar 2003 och 2013. ISSP-modulerna national identity är intressanta då enkätundersökningarna först och främst handlar om identitetsuppfattningar. Datamängden för 2013 innehåller bra kontrollvariabler som kön, ålder, utbildning, inkomst och yrke, vilket är aspekter som påverkar identitetsuppfattningar enligt tidigare forskning (se avsnitt 2.1.1.). Årtalen 2003 och 2013 är även intressanta i det avseendet att man kan se hur identitetsuppfattningar har förändrats efter den stora Östutvidgningen 2004, samt man kan jämföra äldre och nyare medlemsstater. För att tillmötesgå första delsyftet kommer datamängderna från 2003 och 2013 att användas. Gällande det andra delsyftet kommer bara datamängden från 2013 att användas.

3.2. Metod

För att tillmötesgå första delsyftet kommer två beroende variabler att användas som är *graden av nationell* och *europeisk identifikation*. Anledningen till att även *nationell identifikation* används som beroende variabel för att bemöta det första delsyftet är för att det kan finnas generella mönster, samt upp och nedgångar i identitetsuppfattningar som riskeras att missas om enbart *europeisk identifikation* undersöks. Om man inte tar hänsyn till *nationell identifikation*

när det första delsyftet bemöts finns det en ökad risk att dra felaktiga slutsatser om att det är just *europaisk identifikation* som har minskat eller ökat mellan 2003 och 2013.

Medelvärdena för individers identitetsuppfattningar för varje land kommer att sammanställas i en tabell för åren 2003 och 2013. Tabellen kommer innehålla europeiska länder och de kommer att rangordnas i tabellen efter det år de blev medlemmar i EU. På det sättet är det lättare att kategorisera länderna och se mönster. I datamängden finns även länder som inte är europeiska eller inte har någon anknytning till Schengenområdet eller Eurozonen. De är inte teoretiskt intressanta att ha med i undersökningen då undersökningens huvudfokus är relaterat till europeisk integration.

För att förhålla sig till det andra delsyftet kommer en multipel regressionsanalys (OLS) att göras för enbart datamängden från 2013 genom att testa sambandet mellan den beroende variabeln *graden av europaisk identifikation* och de oberoende variablerna *graden av lokal och regional identifikation*, *medlem i Schengen*, *medlem i Eurozonen*, *äldre medlemsstat*, *graden av europaisk integration*, samt kontrollvariablerna.

Något som kan vara problematiskt är att makrovariabler används i en vanlig OLS på individnivådata då makrovariablerna inte varierar på individnivå. I avsnitt 3.2.2. presenteras de oberoende variablerna varav tre är makrovariabler (*medlem i Schengen*, *äldre medlemsstat* och *medlem i Eurozonen*). Makrovariablerna är dummy-kodade, vilket innebär att de bara har värdena "0" och "1". Länder som exempelvis inte är medlem i Schengen är kodade som "0" och de länder som är medlemmar är kodade som "1". Det betyder att samtliga respondenter i exempelvis Tyskland får värdet "1" då Tyskland är medlem i Schengen.

Jag kommer göra kompletterande analyser genom att testa sambanden på ett annat sätt. Istället för att testa den direkta effekten av medlemskap i EU, Schengen och Eurozonen kommer jag göra nya multipla regressioner och sammanfatta dem i en annan tabell där jag kan visa hur sambanden ser ut på individnivå genom att undersöka sambanden mellan de oberoende variablerna *graden av lokal och regional identifikation* och den beroende variabeln *graden av europaisk identifikation* i länder som tillhör och inte tillhör EU, tillhör Eurozonen och inte tillhör Eurozonen, samt de länder som tillhör Schengen och inte tillhör Schengen. Genom att göra dessa sex multipla regressioner kan man se hur *graden av lokal och regional identifikation* påverkar *graden av europaisk identifikation* i just den gruppen av länder.

Jag gör först en bivariat regression där varje oberoende variabel, samt varje kontrollvariabel testas separat mot den beroende variabeln *europaisk identifikation*. I både den

multipla regressionen och bivariata regressionen kommer den ostandardiserade regressionskoefficienten (B) att vara sambandsmått. Anledningen till att den ostandardiserade regressionskoefficienten kommer att användas och inte den standardiserade är för att tre av de fem oberoende variablerna är dummy-kodade. Då dummy-variablerna är kodade från 0 till 1 kan de variablerna jämföras direkt med varandra även om det inte är standardiserat (de Vaus , 2014, s. 326). *Regressionskoefficienten* innebär att för varje enhetsförändring i X-variabeln (oberoende variabeln) förutspås att skalan av 1 – 4 i ökad *grad av europeisk identifikation* kommer att förändras av den siffran som indikeras av *regressionskoefficienten*.

Den beroende variabeln *graden av europeisk identifikation* ligger på *ordinalskalenivå* då svarsalternativen har en logisk inbördes ordning och värdena står även för en ordning. Berglund & Björk (2012) menar att regressionsanalyser måste ha en beroende variabel på minst *intervallskalenivå* (s. 78). Det är inte matematiskt korrekt att använda en beroende variabel på *ordinalskalenivå* för denna typ av analys för att det inte ger exakta värden. Dock fungerar det för att ge en indikation på om det finns samband mellan olika variabler och om det är positiva eller negativa samband.

Innan den bivariata och multipla regressionen gjordes filterades länder bort som inte var relevanta för undersökningen. Det vill säga länder utanför Europa. Rent teoretiskt är länder utanför ointressanta då den beroende variabeln är *graden av europeisk identifikation*. Man kan argumentera för att Turkiet bör vara med i undersökningen då landet under en längre tid varit i förhandling med EU angående ett eventuellt medlemskap. Utöver anslutningsförhandlingar har landet inte så mycket anknytningar med EU och Europa som är relevant för undersökningen. De oberoende variablerna testar hur medlemskap i Eurozonen och Schengenområdet, samt om landet är en ”nyare” eller ”äldre” medlemsstat påverkar *graden av europeisk identifikation*. Turkiet är inte medlem i Eurozonen, Schengen eller EU och är därför inte relevant att ha med i undersökningen.

3.2.1. Beroende variabler

Då det är identitetsuppfattningar som ska undersökas kommer de beroende variablerna att utgöras av *graden av nationell* och *graden av europeisk identifikation*. För att besvara det första delsyftet kommer två beroende variabler att användas, som är *graden av nationell identifikation* och *graden av europeisk identifikation*. För att besvara det andra delsyftet kommer bara variabeln *graden av europeisk identifikation* att användas. Anledningen är att tidigare forskning har undersökt hur olika aspekter påverkar *nationell identifikation* i större utsträckning än vilka

faktorer som påverkar *uropeisk identifikation* och att undersökningens hypoteser handlar om *uropeisk identifikation*.

Variabeln *graden av nationell identifikation* skapas utifrån frågan *Q.1 c) How close do you feel to [Country]?* som är kodad 1 till 4. 1 ("Väldigt nära"), 2 ("Nära"), 3 ("Inte särskilt nära"), 4 ("Inte alls nära"), 8 ("Kan inte välja") och 9 ("Inget svar"). Värde 8 och 9 kodas som "missing". För att underlätta tolkningen av resultatet senare i undersökningen kodas värdena i motsatt ordning så att 1 ("Inte alls nära"), 2 ("Inte särskilt nära"), 3 ("Nära") och 4 ("Väldigt nära").

Variabeln *graden av europeisk identifikation (How close do you feel to: [Continent]?)* är skapad med hjälp av frågan *Q.1 d) How close do you feel to [Continent; e.g. Europe]?* Variabeln är kodad från 1 till 4. Variabeln kommer i likhet med *graden av nationell identifikation* av pedagogiska skäl att kodas om för att underlätta redovisningen. Variabeln kodas som 1 ("Inte alls nära"), 2 ("Inte särskilt nära"), 3 ("Nära") och 4 ("Väldigt nära"). Värden 8 ("Kan inte välja") och 9 ("Inget svar") kommer att kodas som "missing".

Tabell 3.1. Andel och antal besvarande för nationell och europeisk identifikation.

	Nationell identifikation				Europeisk identifikation			
	2003		2013		2003		2013	
1. Inte alls nära	1,6	392	2,3	619	10,9	2 541	11,6	2 697
2. Inte särskilt nära	8,9	2 168	10,2	2 713	29,3	6 834	31,8	8 121
3. Nära	43,6	10 597	46,2	12 242	40,3	9 400	40,6	10 380
4. Väldigt nära	45,9	11 155	41,2	10 906	19,5	4 557	16,0	4 104
Totalt	100,0	24 312	100,0	26 480	100,0	23 332	100,0	25 572

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Modules II (2003) & III (2013).

3.2.2. Oberoende variabler

För att testa de fem olika hypoteserna har olika variabler valts ut. De oberoende variablerna som har valts ut är *graden av lokal identifikation* (närhet till stad), *graden av regional identifikation* (närhet till region), *medlemskap i Schengen*, *medlemskap i Eurozonen* och *äldre medlemsstat*.

För att operationalisera och besvara *H1: Individer som identifierar sig med sin stad eller region identifierar sig även med Europa* kommer två olika oberoende variabler att användas. Den första av de två oberoende variablerna är *graden av lokal identifikation*, som baseras på frågan *Q. 1a) How close do you feel to your town or city?*

Variabeln har värden från 1 till 4 där 1 ("Inte alls nära"), 2 ("Inte särskilt nära"), 3 ("Nära") och 4 ("Väldigt nära"). Variabeln hade värderats tidigare i en motsatt ordning och har därför kodats om för att underlätta tolkningen senare i undersökningen.

Den andra oberoende variabeln är *graden av regional identifikation*, baserat på fråga *Q. 1b) How close do you feel to your [county]?* Även denna oberoende variabel är kodad från 1 till 4 där 1 ("Inte alls nära") och 4 ("Väldigt nära").

För att besvara *H2: Individer som lever i "äldre" medlemsstater (medlem innan 2004) känner större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i "nyare" medlemsstater (medlem efter 2004)* kommer en dummy-variabel att kodas som 0 ("Nyare") och 1 ("Äldre"). Den tidigare forskningen visar på att det finns skäl att tro att ju längre tid ett land har varit medlem i EU desto större grad europeisk identifikation känner individerna i det landet (se avsnitt 2.2.1.). Vad som definieras som en "äldre" medlemsstat är att landet i fråga blev medlem i EU innan 2004. De länder som definieras som "nyare" medlemsstater är de länder som blev medlemmar i EU under och efter 2004. Då det antas finnas ett positivt samband mellan att ha varit medlem i EU en längre tid och *graden av europeisk identifikation* kommer de "äldre" medlemsstaterna att kodas som "1". De länder som kodas som "1" är Belgien, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Portugal, Spanien, Sverige, Danmark och Storbritannien. Storbritannien var medlem i EU 2013 när datamängden samlades in och kommer därför att kodas som "1". De länder som är med i datamängden, men som inte tillhör EU kommer att kodas som "missing". De länderna som klassas som "nyare" medlemsstater i datamängden och kommer att kodas som "0" är Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Slovakien, Slovenien och Kroatien.

För att besvara *H3: Individer som lever i länder som tillhör eurozonen känner generellt större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i länder utanför eurozonen* kommer en dummy-variabel skapas. 0 ("Ej medlem i Eurozonen") och 1 ("Medlem i Eurozonen"). Tidigare forskning pekar på att ha euron som valuta kan påverka europeisk identifikation positivt och därför kommer länder i datamängden som har euron som valuta att kodas som "1". De länder som är med i *Eurozonen* och även finns med datamängden för 2013 är Belgien, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Lettland, Litauen, Portugal, Slovakien, Slovenien och Spanien (Europeiska unionen, 2020). De länder som inte har euro som valuta kommer att kodas som "0". Dessa länder är Kroatien, Tjeckien, Ungern, Sverige, Danmark, Storbritannien, Island, Lettland, Litauen, Norge och Schweiz. Lettland och Litauen

är i dagsläget medlemmar i Eurozonen, men de kodas som ”*ej medlem i Eurozonen*” då de gick med i Eurozonen 2014, respektive 2015. Datainsamlingen skedde under 2013 när de två länderna inte var medlemmar i Eurozonen. Det är även viktigt att påpeka att även om Storbritannien har gått ur EU så var landet fortfarande medlem i EU under datainsamlingen 2013. Därför kommer Storbritannien att kodas som ”0” och inte som ”*missing*”.

För att besvara *H4: Individer som lever i länder som tillhör Schengenområdet känner generellt större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i länder utanför Schengenområdet*. Kommer en dummy-variabeln *Medlem i Schengen* att skapas. Det finns inte många studier som undersöker hur inkludering i Schengenområdet påverkar europeisk identifikation. Det kan antas att det har en positiv effekt på graden av europeisk identifikation då Schengenområdet är en del av integrationsprocessen i EU liksom införandet av gemensam valuta (se avsnitt 2.2.2.). Då medlemskap i Schengen antas ha en positiv effekt på graden av europeisk identifikation kommer medlemskap i Schengen att kodas som ”1”. De länder som inte är medlemmar i Schengenområdet kodas som ”0”. De länder som är med i datamängden och även i *Schengenområdet* är Belgien, Tjeckien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Island, Lettland, Litauen, Norge, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige och Schweiz (Europeiska kommissionen, 2020). Dessa kommer att kodas som ”1”. De länder som inte är med i *Schengenområdet*, men är med i EU är Irland, Storbritannien och Kroatien (Europeiska kommissionen, 2020). Dessa kommer att kodas som ”0”. De övriga länderna i datamängden som varken är med i Schengen eller EU kommer att kodas som ”*missing*”. Som det nämntes innan var Storbritannien med i EU under 2013 när datainsamlingen gjordes. Därför kommer Storbritannien att kodas som ”0” (*”Ej med i Schengen”*) i stället för ”*missing*”.

För att besvara *H5: Känslan av europeisk identifikation är starkast hos individer som bor i länder som är mest integrerade* skapas en index-variabel bestående av tre dummy-variabler. *Medlem i EU*, *medlem i Eurozonen* och *medlem i Schengen*. I samtliga tre dummy-variabler står ”0” för *ej medlem* och ”1” står för *medlem*. Indexet sträcker sig från 0 - 3 och länderna får tilldelat en siffra beroende hur integrerat landet är. Är inte landet med i något av de tre integrationskategorierna får landet tilldelat värdet ”0”. Är landet med i samtliga tre integrationskategorier blir landet tilldelat ”3”. Om landet får ”1” eller ”2” betyder det att landet är medlem i ett av de tre integrationskategorierna, respektive två av de tre integrationskategorierna.

Tabell 3.2. Varje lands värde i integrationsindex

Land	Medlem i EU	Medlem i Eurozonen	Medlem i Schengen	Summa
Belgien	X	X	X	3
Kroatien	X			1
Tjeckien	X		X	2
Danmark	X		X	2
Estland	X	X	X	3
Finland	X	X	X	3
Frankrike	X	X	X	3
Tyskland	X	X	X	3
Ungern	X		X	2
Irland	X	X		2
Lettland	X		X	2
Litauen	X		X	2
Portugal	X	X	X	3
Slovakien	X	X	X	3
Slovenien	X	X	X	3
Spanien	X	X	X	3
Sverige	X		X	2
Storbritannien	X			1
Island			X	1
Norge			X	1
Schweiz			X	1

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Module III (2013).

Det är viktigt att poängtera att länderna kan få värde ”1” och ”2” på olika sätt, vilket inte syns i indexet. Å andra sidan kan det hävdas att detta index är på intervallskalenivå, vilket innebär att värdena i variabeln är rankade och skillnaderna mellan värdena är kvantifierbara (de Vaus , 2014, s. 224). Det innebär att varje värde är lika mycket värt även om det kan diskuteras att medlem i EU är en tyngre kategori än de övriga. Hypotes 5 skiljer sig lite från de övriga hypoteserna då syftet med hypotes 5 är att testa hur graden av integrering (ju fler integrationskategorier landet tillhör) påverkar graden av *uropeisk identifikation* och inte vilken integrationskategori som påverkar *graden av europeisk identifikation* mest.

Då det senare skulle visa sig att integrationsindexet visade ett resultat som inte var signifikant gjorde jag ett alternativt index. Genom att byta ut dummy-variabeln *medlem i EU* mot dummy-variabeln *äldre medlemsstat* (hypotes 2) skapades ett annorlunda index jämfört med det ursprungliga. Med andra ord byter man ut faktorn om ett land är medlem i EU eller

inte mot hur länge ett land har varit medlem i EU (om landet kategoriseras som ”äldre” eller ”nyare” medlemsstat). Ett sådant index mäter av graden av integration på ett annat sätt, vilket gör att indexet bara gäller länder i datamängden som är medlemmar i EU. Detta blir problematiskt då länder som Island, Norge och Schweiz som finns med datamängden inte inkluderas i indexet då de inte är medlemmar i EU. De tre länderna är medlemmar i Schengen trots att de inte är medlemmar i EU så de är på ett sätt delaktiga i den europeiska integrationen, men de exkluderas från indexet, vilket är negativt. Detta index finns med som bilaga och togs inte hänsyn till i analysen.

3.2.3. Kontrollvariabler

Kontrollvariablerna i undersökningen kommer att bestå av variabler som faller under kategorin *socioekonomiska faktorer*. Tidigare forskning visar på att socioekonomiska faktorer påverkar nationell och europeisk identifikation, vilket gör det möjligt att ha socioekonomiska faktorer som kontrollvariabler. Kontrollvariablerna är kön, ålder, utbildning. Variabeln *kön* är en dikotomi och kommer även att kodas om så att 0 (”Man”) och 1 (”Kvinna”). Variabeln *ålder* används som den är i datamängden och kodas inte om. Variabeln ger respondentens exakta ålder.

Variabeln *utbildning* visar respondentens högst avslutade utbildning. I datamängden har variabeln för respondenternas högst avslutade utbildning värdena 0 till 6. 0 (”No formal education”), 1 (”Primary school”), 2 (”Lower secondary”), 3 (”Upper secondary”), 4 (”Postsecondary, non-tertiary”), 5 (”Lower level tertiary”) och 6 (”Upper level tertiary”). Eftersom det i tidigare studier förekommer tredelningar av utbildningsvariabler som kategoriseras som låg, medel och hög (Kuhn, 2012) har jag valt att skapa två dummy-variabler för *medel-utbildning* och *hög utbildning*. *Låg utbildning* kommer att vara en referenskategori. I dummy-variabeln *medel-utbildning* kodas de ursprungliga värdena 3 (”Upper secondary”) och 4 (”Post secondary, non-tertiary”) som ”1”. Resten av de ursprungliga värdena 0, 1, 2, 5 och 6 kodas som ”0”. I dummy-variabeln för *hög utbildning* kodas de ursprungliga värdena 5 (”Lower level tertiary”) och 6 (”Upper level tertiary”) som ”1”. De ursprungliga värdena 0, 1, 2, 3 och 4 kodas som ”0”.

I datamängden från 2013 fanns inkomstvariabler för varje land tillgänglig. Det rörde sig om personlig inkomst och hushållsinkomst. En respondent från exempelvis Frankrike har bara observationer för den variabel som anger inkomst för fransmän. I varje inkomstvariabel kunde man se att NAP (Not Applicable) var kodat som ”missing”. På så sätt kunde man se värdet i

inhemsk valuta. Detta gav upphov till problem då värdena måste vara jämförbara¹. Arbetsbördan var för stor för att bearbeta inkomstvariabeln och beslutet togs att inte ha med variabeln i undersökningen. Tidigare studier visar på variation i inkomst påverkar identitetsuppfattningar. Höginkomsttagare känner sig mer som européer än låginkomsttagare (Berg & Bové, 2016, s. 5) och högre inkomst höjer identifikation med Europa (Hadler et al., 2012, s. 409). Högre hushållsinkomst påverkar graden av nationell identifikation negativt (Kunovich, 2009, s. 585).

Då tidigare studier visar på att *inkomst* påverkar *graden av europeisk identifikation* kan beslutet att inte kontrollera för *inkomst* i den multipla regressionen öka risken för att dra felaktiga slutsatser om sambandet mellan den beroende variabeln och de oberoende variablerna. Resultatet av inte kontrollera för *inkomst* kan innebära att sambanden mellan de beroende och oberoende kanske visar sig vara starkare eller svagare än vad de egentligen är.

Tidigare studier visar på att olika yrkeskategorier påverkar identitetsuppfattningar olika. Arbetare är mer benägna än tjänstemän att vara nationalister (Polyakova & Fligstein, 2016, s. 74) och chefer är benägna än andra yrkesgrupper att identifiera sig som européer (Fernández & Eig Müller, 2018, s. 621). I datamängden uppstod problem då variabeln för *yrke* hade en komplicerad kodning. Respondenterna hade själva fått skriva vilket yrke de hade. Resultatet blev att det fanns ett hundratal olika yrken. För att ha med variabeln i analysen hade det krävts ett omfattande arbete att koda om de olika yrkena i olika yrkesgrupper. På grund av det omfattande kodningsarbetet och de begränsade tidsramarna togs beslutet att inte ha med variabeln *yrke* i undersökningen. Det finns en risk att dra felaktiga slutsatser om sambanden mellan den beroende och de oberoende variablerna då man inte kontrollerar för *yrke*. Konsekvenser kan bli att sambandet verkar mer positivt eller negativt än vad det egentligen är.

---

¹ Ett sätt hade varit att genom en trovärdig valutaomvandlare omvandla alla värden till motsvarande värde i Euro, men det skulle fortfarande vara nödvändigt att omvandla inkomstvariabeln för varje land till en variabel. Ett alternativ att bearbeta inkomstvariablerna hade varit att räkna ut medianinkomsten (personlig inkomst eller hushållsinkomst) för varje land för att sedan skapa en ny variabel för om individen har högre eller lägre inkomst än medianinkomsten. Då tidigare forskning visar på att rika tenderar att känna större europeisk identifiering (se avsnitt 2.1.1.) är det teoretiskt intressant att göra dummy-variabel där "över medianinkomst" kodas som "1" och resten som "0".

Tabell 3.3. Univariat statistik på beroende, oberoende och kontrollvariabler (2013)

	Medelvärde (mean)	Typtal (Mo)	Median (Md)	Standardavvikelse	Modalprocent (Md)	Min.	Max.
<i>Beroende variabler</i>							
Nationell identifiering ^a	3,26			0,73		1	4
Europeisk identifiering ^a	2,61			0,88		1	4
<i>Oberoende Variabler</i>							
Lokal identifiering ^a	3,12			0,78		1	4
Regional identifiering ^a	2,96			0,81		1	4
Medlem i Schengen ^b		1			88,5	0	1
Medlem i Eurozonen ^b		1			50,9	0	1
Äldre medlemsstat ^c		1			60,0	0	1
Integrationsindex ^d						0	3
<i>Kontrollvariabler</i>							
Kvinna ^e		1			53,6	0	1
Ålder	48,78		49,0	17,454		15	112
Utbildning ^f							
Medelutbildning		0			62,1	0	1
Hög utbildning		0			69,9	0	1

^aNationell, europeisk, regional och lokal identifiering är kodat från 1 till 4. 1 ("Inte alls nära"), 2 ("Inte särskilt nära"), 3 ("Nära") och 4 ("Väldigt nära").

^bMedlemskap i Schengen och Eurozonen är kodat från 0 till 1. 0 ("Inte medlem") och 1 ("Är medlem").

^cÄldre eller nyare medlemsstat är kodat från 0 till 1. 0 ("Nyare") och 1 ("Äldre").

^dUtgörs av dummy-variablerna Medlem i Schengen, Medlem i Eurozonen och Medlem i EU. Landet får värdet 0, 1, 2, eller 3 beroende på hur många av dessa kategorier landet är medlem i.

^e 0 ("Man") och 1 ("Kvinna").

^fReferenskategori låg utbildning. För "Medelutbildning" är 1 ("Medel") och resten "0". För "Hög utbildning" är 1 ("Hög") och resten är "0".

N = 27 128.

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Module III (2013)

4. Resultat

För att tillmötesgå det första delsyftet i undersökningen kommer i resultatdelen först presenteras hur den genomsnittliga *graden av nationell* och *europaisk identifikation* har förändrats över tid. Resultatet redovisas i en tabell som visar medelvärdet för *graden av nationell* och *europaisk identifikation* för respektive europeiskt land under åren 2003 och 2013. För att besvara det andra delsyftet kommer samtliga hypoteser att besvaras i kronologisk ordning och resultaten från de multipla regressionerna presenteras i tabeller.

4.1. Förändring av nationell och europeisk identifikation över tid

Detta avsnitt är kopplat till det första delsyftet, vilket är att undersöka hur graden av nationell och europeisk identifikation har förändrats över tid. Medelvärden för graden av nationell och europeisk identifikation i respektive land redovisas nedan i tabell 4.1.

Tabell 4.1. Den genomsnittliga graden av nationell och europeisk identifikation per land (2003 och 2013)

EU	EUROZONEN	SCHENGEN	NATION	NATIONELL IDENTIFIKATION			EUROPEISK IDENTIFIKATION		
				2003	2013	2003 - 2013	2003	2013	2003 - 2013
1951	1999	1995	Västtyskland ^{SE}	3,06	3,19	0,13	2,68	2,80	0,12
1951	1999	1995	Frankrike ^{SE}	3,45	3,49	0,04	2,59	2,62	0,03
1951	1999	1995	Nederländerna ^{SE}	3,05			2,43		
1951	1999	1995	Belgien ^{SE}		3,01			2,55	
1973	Ej medlem	2001	Danmark ^S	3,47	3,44	-0,03	2,60	2,68	0,08
1973	1999	Ej medlem	Irland ^E	3,45	3,14	-0,31	2,41	2,25	-0,16
1973	Ej medlem	Ej medlem	Storbritannien	3,08	2,95	-0,13	1,97	1,95	-0,02
1986	1999	1995	Portugal ^{SE}	3,43	3,33	-0,10	2,85	2,69	-0,16
1986	1999	1995	Spanien ^{SE}	3,32	3,25	-0,07	2,90	2,75	-0,15
1991	1999	1995	Östtyskland ^{SE}	3,02	3,09	0,07	2,61	2,70	0,09
1995	1999	1997	Österrike ^{SE}	3,52			2,94		
1995	1999	2001	Finland ^{SE}	3,39	3,39	0,0	2,34	2,47	0,13
1995	Ej medlem	2001	Sverige ^S	3,26	3,25	-0,01	2,53	2,56	0,03
2004	Ej medlem	2007	Tjeckien ^S	3,27	3,33	0,06	2,86	3,02	0,16
2004	2011	2007	Estland ^{SE}		3,33			2,31	
2004	Ej medlem	2007	Lettland ^{S*}	3,03	3,09	0,06	1,84	2,04	0,20
2004	Ej medlem	2007	Litauen ^{S*}		3,03			2,40	
2004	Ej medlem	2007	Ungern ^S	3,71	3,38	-0,33	3,58	3,19	-0,39
2004	Ej medlem	2007	Polen ^S	3,37			2,78		
2004	2009	2007	Slovakien ^{SE}	3,27	3,20	-0,07	2,80	2,69	-0,11
2004	2007	2007	Slovenien ^{SE}	3,39	3,11	-0,28	2,78	2,48	-0,30
2007	Ej medlem	Ej medlem	Bulgarien	3,58			2,95		
2013	Ej medlem	Ej medlem	Kroatien		3,16			2,25	
EJ MEDLEM	Ej medlem	1999	Norge ^S	3,31	3,46	0,15	2,72	2,94	0,22
EJ MEDLEM	Ej medlem	1999	Island ^S		3,40			2,55	
EJ MEDLEM	Ej medlem	2008	Schweiz ^S	3,32	3,37	0,05	2,98	2,81	-0,17
	Genomsnitt (SA)			3,33 (0,70)	3,26 (0,73)		2,68 (0,90)	2,61 (0,88)	

Notering: Skalan för graden av europeisk och nationell identifikation går mellan 1 ("Inte alls nära") och 4 ("Väldigt nära").

Rödmarkerade: Är det mest intressanta i tabellen då större förändringar har skett på makronivå.

^SMedlem i Schengenområdet.

^EMedlem i Eurozonen.

*Lettland och Litauen klassas inte som medlemmar i Eurozonen i tabellen även om de tillhör eurozonen i dagsläget.

Anledningen är att de antog euron som valuta 2014, respektive 2015, vilket innebär efter att data samlades in.

N = 24 818 (2003), 27 128 (2013).

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Modules II (2003) och III (2013).

I tabell 4.1 kan det konstateras att genomsnittet för *graden av nationell identifikation* är generellt starkare än *graden av europeisk identifikation* både år 2003 och 2013. Man kan även se att graden av *nationell- och europeisk identifikation* har försvagats mellan 2003 och 2013. Mellan 2003 och 2013 sjönk *graden av nationell identifikation* från 3,33 till 3,26 i genomsnitt. Under samma period sjönk medelvärdet för *graden av europeisk identifikation* från 2,68 till 2,61. Det finns anmärkningsvärda observationer att nämna. Mellan 2003 och 2013 försvagades *graden av nationell och europeisk identifikation* avsevärt i Irland, Ungern och Slovenien.

Gällande *nationell identifikation* kan man se att det mellan 2003 och 2013 skedde en ökning i Väst- och Östtyskland, Frankrike, Tjeckien, Lettland, Norge och Schweiz. Samtidigt minskade medelvärdet för *graden av nationell identifikation* i Danmark, Irland (-0,31), Storbritannien, Portugal, Spanien, Sverige, Ungern (-0,33), Slovakien och Slovenien (-0,28).

När det gäller *graden av europeisk identifikation* ökade medelvärdet i Väst- och Östtyskland, Frankrike, Danmark, Finland, Sverige, Tjeckien, Lettland (0,20) och Norge (0,22). Den största ökningen skedde i Norge som ökade med 0,22 och Lettland med 0,20. Samtidigt sjönk medelvärdet i Irland, Storbritannien, Portugal, Spanien, Ungern (-0,39), Slovakien, Slovenien (-0,30) och Schweiz. Det som var mest iögonfallande var Ungern vars medelvärde sjönk med 0,39 och Slovenien vars medelvärde sjönk med 0,30.

I tabell 4.1 kan det observeras att mellan 2003 och 2013 att det har skett förändringar i de länder som blev medlemmar i EU 2004. *Graden av nationell identifikation* har ökat i Tjeckien och Lettland. Den har också minskat i signifikant i Ungern, Slovenien. Det har även skett en blygsam minskning i Slovakien. När det gäller *graden av europeisk identifikation* har den ökat mellan 2003 och 2013 i Tjeckien och Lettland. Den har även minskat i Ungern, Slovakien och Slovenien. En intressant observation som gäller de ”nyare” medlemsstaterna (medlem efter 2004) är att om *graden av nationell identifikation* har ökat i ett land så har även *graden av europeisk identifikation* och vice versa.

De länder som finns med i datamängden som idag är medlemmar i EU blev medlemmar i Eurozonen och Schengen först efter att de fått sitt medlemskap i EU. Vid datainsamlingen 2003 har det inte hänt så mycket nytt på makronivå i medlemsstaterna då de blev medlemmar i Eurozonen och Schengen innan 2003. Efter datainsamlingen 2003 har EU fått fler medlemmar, vilket medför att det börjar hända saker på makronivå. När nästa datainsamling skedde 2013 hade nästan samtliga länder i datamängden som blev medlemmar i EU 2004 blivit medlemmar i Schengen och Eurozonen, vilket är intressant att undersöka. Dock är det svårt att i tabellen se hur inkludering i dessa institutioner påverkar *graden av nationell och europeisk identifikation*, vilket motiverar till att göra mer avancerade analyser.

4.2. Individuella och integrationsrelaterade faktorerers påverkan på *graden av europeisk identifikation*

Detta avsnitt hör samman med det andra delsyftet. I avsnittet redovisas först hur *graden av lokal och regional identifikation* påverkar *graden av europeisk identifikation*, hur *graden av integration* påverkar *graden av europeisk identifikation*, hur tid som medlem i EU påverkar

graden av europeisk identifikation och hur inkludering i Eurozonen och Schengen påverkar graden av europeisk identifikation. Resultatet från de ovanstående redovisas i tabell 4.2. Efter det görs en kompletterande analys på hypotes 1 där det undersöks hur graden av lokal och regional identifiering påverkar graden av europeisk identifikation i olika grupper av länder. Resultatet från den analysen redovisas i tabell 4.3.

Tabell 4.2. Individuella och institutionella faktors påverkan på graden av europeisk identifikation (Ostandardiserade regressionskoefficienter)

Variabler	Modell 1: Bivariat regression	Modell 2: Individuella faktorer	Modell 3: Äldre medlemsstat	Modell 4: Eurozonen	Modell 5: Schengen	Modell 6: Integrationsindex
		B (SE)	B (SE)	B (SE)	B (SE)	B (SE)
Lokal identifiering	0,221 (0,007) ***	0,044 (0,009) ***				
Regional identifiering	0,306 (0,007) ***	0,296 (0,008) ***				
Medlem i Schengen ¹	0,496 (0,017) ***				0,490 (0,017) ***	
Medlem i Eurozonen ²	-0,062 (0,011) ***			-0,069 (0,011) ***		
Äldre medlemsstat ³	-0,041 (0,012) ***		-0,058 (0,013) ***			
Integrationsindex	0,015*					0,011 (0,007)
Kvinna ⁴	0,016 (0,011)	0,00 (0,011)	-0,006 (0,012)	0,012 (0,011)	0,021 (0,011)	0,011 (0,011)
Ålder	0,001 (0,00) ***	-1,199E-5 (0,000)	0,001 (0,00) ***	0,002 (0,00) ***	0,002 (0,00) ***	0,002 (0,00) ***
Utbildning						
Medel ⁵	-0,061 (0,011) ***	0,051 (0,013) ***	0,009 (0,015)	0,026 (0,014)	0,045 (0,014) ***	0,019 (0,014)
Hög ⁶	0,127 (0,012) ***	0,225 (0,014) ***	0,131 (0,016) ***	0,141 (0,014) ***	0,155 (0,014) ***	0,144 (0,014) ***
Konstant		1,513 (0,030) ***	2,507 (0,024) ***	2,495 (0,022) ***	2,003 (0,026) ***	2,440 (0,026) ***
Adj R ²		0,091	0,005	0,007	0,036	0,006

Kommentar: ¹Referenskategori ej medlem i Schengen. ²Referenskategori ej medlem i Eurozonen. ³Referenskategori nyare medlemsstat. ⁴Referenskategori man. ⁵Referenskategori låg utbildning. ⁶Referenskategori låg utbildning.

Signifikans: * $\leq 0,05$; ** $\leq 0,01$; *** $\leq 0,001$.

N= 27 128.

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Module III (2013).

4.2.1. Hypotes 1: lokal och regional identifikation

För att besvara *H1*: *Individer som identifierar sig med stad eller region identifierar sig även med Europa* används variablerna *graden av lokal identifiering*, samt *graden av regional identifikation*. Gällande den bivariata regressionen (modell 1) kan det konstateras att den ostandardiserade regressionskoefficienten (B) för *graden av lokal identifikation* är 0,221, som är statistiskt signifikant. Det innebär att skillnaden mellan den som har eller inte känner lokal identitet skiljer sig 0,22 steg på den beroende variabeln (som har stegen 1 - 4) (de Vaus , 2014,

s. 284). Med andra ord innebär resultatet att individer som identifierar sig med sin stad identifierar sig mer med Europa än de som inte identifierar sig med sin stad. För den andra oberoende variabeln *graden av regional identifikation* var värdet för B 0,306, vilket innebär att det skiljer sig 0,306 steg i den beroende variabeln (1 – 4) om individen känner regional identitet eller inte. Individer som har en hög grad av *regional identifikation* känner en större grad av *europaisk identifikation* jämfört med de individer som känner en lägre grad av *regional identifikation*.

När kontrollvariablerna användes i den multipla regressionen i modell 2 görs en multipel regression som undersöker de individuella faktorernas påverkan på *graden av europeisk identifikation*. *Adjusted R²* är 0,091, vilket innebär att den totala andelen förklarad varians i den beroende variabeln som förklaras av de oberoende variablerna är 9,1 %. Värdet för B för den oberoende variabeln *graden av lokal identifikation* var 0,044, vilket är mindre än i den bivariata regressionen. B-värdet för *regional identifikation* hade även minskat till 0,296. Resultatet från den multipla regressionen visar på att individer som identifierar sig med sin stad och region känner starkare grad av europeisk identifikation än de individer som inte identifierar sig med sin stad och region. Dock försvagades både *graden lokal* och *regional identifikation* under kontrollen för kontrollvariablerna där *graden av lokal identifikation* sjönk avsevärt från 0,221 till 0,044. Resultatet visar på att det finns stöd för hypotes 1.

4.2.2. Kompletterande analys till hypotes 1

Då den första multipla regressionen (se tabell 4.2.) har variabler på både individ- och makronivå görs en kompletterande multipel regressionsanalys (tabell 4.3.) som enbart testar de individuella faktorerna i sex olika kategorier. Medlem i EU, inte medlem i EU, medlem i Eurozonen, inte medlem i Eurozonen, medlem i Schengen, inte medlem i Schengen.

Tabell 4.3. Individuella faktorerers påverkan på graden av europeisk identifikation i tre olika integrationskategorier (Ostandardiserade regressionskoefficienter)

Variabler	Modell 1: EU-medlem	Modell 2: Ej EU-medlem	Modell 3: Medlem i Eurozonen	Modell 4: Ej medlem i Eurozonen	Modell 5: Medlem i Schengen	Modell 6: Ej medlem i Schengen
	B (SE)	B (SE)	B (SE)	B (SE)	B (SE)	B (SE)
Lokal identifiering	0,053 (0,010) ***	-0,006 (0,019)	0,036 (0,012) **	0,050 (0,012) ***	0,024 (0,009) **	0,106 (0,025) ***
Regional identifiering	0,310 (0,009) ***	0,230 (0,018) ***	0,275 (0,012) ***	0,322 (0,012) ***	0,303 (0,009) ***	0,214 (0,025) ***
Kvinna ¹	-0,011 (0,012)	0,117 (0,026) ***	-0,003 (0,015)	0,003 (0,015)	0,021 (0,011)	-0,082 (0,032) **
Ålder	-0,001 (0,00) *	0,004 (0,001) ***	0,001 (0,00)	0,00 (0,00)	7,587E-5 (0,00)	0,002 (0,001)
Medelutbildning ²	0,049 (0,014) ***	0,033 (0,034)	0,117 (0,019) ***	-0,023 (0,019)	0,064 (0,014) ***	0,188 (0,041) ***
Hög utbildning ³	0,207 (0,015) ***	0,205 (0,033) ***	0,278 (0,020) ***	0,167 (0,019) ***	0,227 (0,014) ***	0,331 (0,045) ***
Konstant	1,454 (0,033) ***	1,805 (0,069) ***	1,490 (0,043) ***	1,512 (0,041) ***	1,583 (0,031) ***	1,025 ***
Adj R ²	0,097	0,080	0,079	0,107	0,090	0,095

Kommentar: ¹Referenskategori man. ²Referenskategori låg utbildning. ³Referenskategori låg utbildning.

Signifikans: * $\leq 0,05$; ** $\leq 0,01$; *** $\leq 0,001$.

N= 27 128.

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Module III (2013).

Graden av lokal identifikation hade ett positivt samband med *graden av europeisk identifikation* i EU-länder, länder i Eurozonen, länder som inte är i eurozonen, länder i Schengen och länder utanför Schengen (se tabell 4.3.). Resultatet för *graden av lokal identifikation* i icke-EU-länder var inte statistiskt signifikant. En intressant iakttagelse är att det positiva sambandet för *graden av lokal identifikation* är starkare i länder som inte tillhör Eurozonen jämfört med länder som tillhör Eurozonen, samt att det positiva sambandet är större i länder som inte tillhör Schengen jämfört med länder som tillhör Schengen. *Graden av regional identifikation* hade ett positivt samband i samtliga kategorier. Kvinnor känner sig som européer i större utsträckning än män i icke-EU-länder. I länder som inte tillhör Schengen känner sig män som européer i större utsträckning än kvinnor. I resten av kategorierna hade inte kön ett signifikant samband. *Ålder* var inte signifikant i alla kategorier förutom i EU-länder och icke-EU-medlemmar. Dock hade de olika riktningar på sambanden. I EU-länder kände yngre individer sig som européer i större utsträckning än äldre individer. I icke-EU-länder var det tvärtom. Högutbildade individer kände sig som mer européer än lågutbildade oavsett vilket land. Individer med medelutbildning kände sig mer som européer i än lågutbildade i EU-länder, medlemmar i Eurozonen och oavsett om landet tillhörde Schengen eller inte. Något förvånande var att det positiva sambandet mellan

medelutbildning och europeisk identitet var starkare i länder som inte tillhör Schengen jämfört med länder som tillhör Schengen. Den kompletterande analysen kommer fram till liknande resultat som den ursprungliga analysen för hypotes 1.

4.2.3. Hypotes 2: "äldre" och "nyare" medlemsstater

För att besvara *H2: Individer som lever i "äldre" medlemsstater (medlem innan 2004) känner större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i "nyare" medlemsstater (medlem efter 2004)* används den oberoende variabeln *äldre medlemsstat* (yngre medlemsstat är referenskategori), som är en dummy-variabel. I modell 1 (tabell 4.2) visar den bivariata regressionen att B för den oberoende variabeln *äldre medlemsstat* är -0,041. Det innebär att skillnaden mellan en äldre och nyare medlemsstat skiljer sig 0,04 steg på den beroende variabeln som går mellan 1 - 4. Att resultatet är negativt innebär att individer i länder som blev medlemmar i EU innan 2004 (äldre medlemsstater) känner mindre *grad av europeisk identifikation* jämfört med de individer som bor i länder som blev medlemmar i EU efter 2004 (nyare medlemsstater).

När kontrollvariabler användes i modell 3 visade *adjusted R²* ett värde på 0,005. Det innebär att den totala variansen av europeisk identitet som förklaras av samtliga X är 0,5 procent, vilket är lite. Den oberoende variabeln *äldre medlemsstat* visade på ett B-värde som är -0,058, vilket ett lite starkare negativt värde innan kontrollvariablerna sattes in. B-värdet i modell 3 innebär att skillnaden mellan "äldre" och "nyare" medlemsstater är 0,05 steg i den beroende variabeln. Att värdet är negativt innebär att individer som bor i "äldre" medlemsstater känner mindre grad av europeisk identifikation jämfört med individer som bor i "nyare" medlemsstater. Resultatet i den bivariata regressionen och den multipla regressionen visar att det inte finns stöd för hypotes 2.

4.2.4. Hypotes 3: medlemskap i Eurozonen

För att besvara *H3 Individer som lever i länder som tillhör eurozonen känner generellt större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i länder utanför eurozonen* används den oberoende variabeln *medlem i Eurozonen*. Variabeln är dummy-kodad där *medlem i Eurozonen* är kodad som "1" och *ej medlem i Eurozonen* är kodad som "0". I den bivariata regressionen (modell 1) fick variabeln ett B-värde som var -0,062, som visar att det skiljer 0,062 steg mellan de länder som är medlemmar i Eurozonen och de länder som inte är medlemmar i Eurozonen. Resultatet visar på att individer som bor i länder som inte tillhör eurozonen känner

större *grad av europeisk identifikation* jämfört med individer som bor i länder som tillhör Eurozonen.

När kontrollvariablerna sattes in i modell 4 var B-värdet -0,069, vilket är lite starkare än i den bivariata regressionen. *Adjusted R²* är 0,008, vilket innebär att de oberoende variablerna i modell 4 utgör endast 0,8 procent av den totala variansen i den beroende variabeln. Det negativa B-värde -0,069 betyder att det skiljer 0,069 steg i den beroende variabeln mellan länder som är medlemmar i Eurozonen och de länder som inte är medlemmar i Eurozonen. Resultatet från både den bivariata och multipla regressionen innebär att det inte finns stöd för hypotes 3 då resultatet innebär att individer som bor i länder som tillhör Eurozonen känner mindre grad av europeisk identifikation jämfört med individer som bor i länder som inte tillhör Eurozonen.

4.2.5. Hypotes 4: tillhörighet i Schengenområdet

För att besvara *H4: Individer som lever i länder som tillhör Schengenområdet känner generellt större grad av europeisk identifikation än de individer som lever i länder utanför Schengenområdet* används den oberoende variabeln *medlem i Schengen*. Variabeln är dummykodad där *medlem i Schengen* är kodad som "1" och referenskategori är *ej medlem i Schengen*. Den bivariata regressionen gav ett B-värde på 0,496, vilket innebär att det skiljer sig nästan 0,5 steg i grad av europeisk identifikation mellan länder som är medlemmar i Schengen och de länder som inte är medlemmar i Schengen. Med andra ord känner individer som bor i länder som tillhör Schengenområdet större grad av europeisk identifikation jämfört med individer som lever i länder utanför Schengenområdet.

När kontrollvariablerna läggs till i modell 5 minskar den positiva styrkan något och *adjusted R²* har ett värde som är 0,036, vilket innebär att den oberoende variabeln *medlem i Schengen*, samt kontrollvariablerna utgör 3,6 procent av den totala variansen i den beroende variabeln *graden av europeisk identifikation*. Resultatet visar på att individer som bor i länder som ingår i Schengenområdet känner större grad av europeisk identifikation jämfört med individer i länder som inte ingår i Schengenområdet. Av resultatet att döma i den bivariata och multipla regressionen finns det stöd för hypotes 4.

4.2.6. Hypotes 5: graden av integration

För att besvara *H5: Känslan av europeisk identifikation är starkast hos individer som bor i länder som är mest integrerade* skapades en index-variabel bestående av tre dummy-variabler. *Medlem i EU, medlem i Eurozonen och medlem i Schengen*. I den bivariata regressionen visade integrationsindexet ett B-värde på 0,015 och hade ett p-värde på 0,032, vilket är mindre än fem procent. Det innebär att ju mer integrerat ett land desto större europeisk identifiering känner medborgarna i det landet. När kontrollvariablerna sattes in visade sig resultatet vara icke signifikant. Det fanns inget samband mellan graden av europeisk integration och graden av europeisk identifikation. Det finns därmed inget stöd för hypotes 5².

---

² I det ursprungliga indexet testas hur graden av integration (medlemskap i EU, Schengen och Eurozonen) påverkar graden av europeisk identifikation. Graden av europeisk integration kan även tolkas som hur länge ett land har varit medlem i EU. Därför testas ett alternativt index där dummy-variabeln *medlem i EU* bytts ut mot dummy-variabeln *äldre medlemsstat*. De resterande dummy-variablerna är samma. Resultatet visade på ett signifikant svagt positivt samband (0,044) mellan graden av europeisk integration och graden av europeisk identifikation (se bilaga 2). Med andra ord känner individer högre grad av europeisk identifikation om de bor i länder som är mer integrerade. Dock kommer det alternativa indexet inte användas i analysen på grund av brister (se avsnitt 3.2.2.).

5. Slutsatser

Syftet med undersökningen är för det första att skapa förståelse hur *graden av nationell och europeisk identifikation* har förändrats över tid genom att fokusera på årtalen 2003 och 2013. För det andra är syftet att skapa förståelse för hur graden av lokal och regional identifikation, hur olika integrationskategorier, samt hur graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation.

I tabell 4.1. besvarades undersökningens första delsyfte och det konstaterades att det fanns en nedåtgående trend gällande *graden av nationell och europeisk identifikation*. Medelvärdet för graden av nationell och europeisk identifikation var lägre 2013 jämfört med 2003. Det fanns anmärkningsvärda minskningar gällande *graden av nationell identifikation*. I Ungern hade medelvärdet minskat med 0,33, Slovenien med 0,28 och Irland med 0,31. Även *graden av europeisk identifikation* minskade med 0,39 i Ungern och 0,30 i Slovenien. För de länder som blev medlemmar i EU 2004 och efter kunde man observera att om *graden av nationell identifikation* minskade, minskade även *graden av europeisk identifikation* och vice versa. Att minskningen i Ungern och Slovenien är så pass dramatisk kan ha att göra med institutionell inbäddning. Institutionell inbäddning i både världssamfundet och EU hade positiva effekter för äldre medlemsstater inom EU gällande europeisk identifikation. För före detta kommunistiska stater hade det motsatt effekt. Resultatet rörande de postkommunistiska länderna hade med största sannolikhet att göra med en känsla av desillusion som följd efter tidiga förväntningar och höga förhoppningar för snabb ekonomisk omvändning efter att ha blivit medlemmar i EU (Hadler et al., 2012, s. 415).

Tabell 5.1. Resultatet av hypoteserna

	Hypotes 1	Hypotes 2	Hypotes 3	Hypotes 4	Hypotes 5
Resultat	Fick stöd	Fick ej stöd	Fick ej stöd	Fick stöd	Inte signifikant

Som man kan se i tabell 5.1 fick hypotes 1 och 4 stöd, medan hypotes 2 och 3 inte fick stöd. Resultatet som skulle besvara hypotes 5 var inte signifikant. Resultatet i undersökningen visade att det fanns stöd för hypotes 1 då det fanns ett positivt samband mellan *graden av lokal och regional identifikation* och *graden av europeisk identifikation*. Det vill säga att individer som identifierar sig med sin stad eller region identifierar sig även med Europa. Individer som inte

identifierar sig med sin stad eller region identifierar sig inte med Europa. Resultatet stämde överens med de teoretiska förväntningarna och den tidigare forskningen då Hadler et al. (2012) menar att identifiering med lokalsamhället höjer identifieringen med samhället på en högre nivå (s. 398). Det innebär att individer som har en stark förbindelse med sin lokala region även känner större förbindelse med Europa (Ibid., s. 409 – 410).

I den kompletterande analysen (se 4.2.2.) testades hur *graden av lokal och regional identifikation* påverkar *graden av europeisk identifikation* i olika grupper av länder. Till exempel i länder som tillhör Schengen och de som inte tillhör Schengen. Undersökningen visade att det fanns ett positivt samband mellan *graden av lokal identifikation* och *graden av europeisk identifikation* i samtliga kategorier av länder förutom i icke-EU-länder där resultatet inte var signifikant. *Graden av regional identifikation* hade ett medelstarkt till starkt samband med *graden av europeisk identifikation* i samtliga kategorier. Även resultatet från den kompletterande analysen ger stöd för hypotes 1. En intressant observation är att *graden av regional identifikation* är starkare i länder som inte tillhör Eurozonen jämfört med de länder som tillhör Eurozonen.

Gällande hypotes 4 visade resultatet på att individer som lever i länder som tillhör Schengenområdet känner större *grad av europeisk identifikation* jämfört med individer som bor i länder som inte ingår i Schengenområdet. Med andra ord finns det stöd för hypotes 4. Resultatet stämde väl överens med de teoretiska förväntningarna även om det finns få studier som har undersökt om hur just medlemskap i Schengenområdet påverkar *graden av europeisk identifikation*.

I datamängden för 2013 var nästan alla länder med i Schengen förutom Storbritannien, Irland och Kroatien och samtliga tre hade bland de lägsta medelvärdena för *graden av europeisk identifikation*. Storbritannien hade lägst medelvärde av alla länder (se tabell 4.1.). Det har med största sannolikhet påverkat resultatet och gjort att det positiva sambandet mellan medlemskapet i Schengen och *graden av europeisk identifikation* är starkt. Det faktum att alla medlemsstater inte är representerade i datamängden påverkar samtliga hypoteser, vilken även är påtagligt i hypotes 4. Länder som Bulgarien och Rumänien är inte representerade i datamängden för 2013 och de är även heller inte anslutna till Schengenområdet.

De hypoteser som inte fick stöd är mest intressanta. För hypotes 2 visade resultatet i undersökningen att det fanns ett negativt samband mellan att vara invånare i ”äldre” medlemsstater och *graden av europeisk identifikation*. Det är snarare så att individer i ”nyare”

medlemsstater känner större *grad av europeisk identifikation* än individer i ”äldre” medlemsstater. Resultatet från undersökningen stämmer inte alls med vad tidigare forskning kom fram till och de teoretiska förväntningarna. Den tidigare forskning indikerade på att ju längre ett land har varit medlem i EU desto mer ökar känslan av europeiskt medborgarskap (Thomassen & Bäck, 2008, s. 12). Ceka & Sojka (2016) menar att invånare i nyare medlemsstater är fästa vid Europa, men de anser sig inte vara européer i samma utsträckning som invånare i Västereuropa (s. 499). Hadler et al. (2012) menar att institutionell inbäddning i EU bidrar till att länder blir mer influerade av normer som förekommer i internationella sammanhang. Med andra ord var de teoretiska förväntningar helt annorlunda än utfallet i undersökningen.

Vid datainsamlingen var det många individer som svarade på enkäterna så det fanns ett stort urval att utgå ifrån. Det som kan ha påverkat resultatet kan både ha med metod och data att göra. Gällande *metoden* användes en multipel regression där makronivå testas på individnivådata, vilket kan orsaka problem. Beroende på om ett land tillhör kategorin *äldre medlemsstat* kommer alla respondenter från det landet att få värdet ”1”. Med andra ord blir det ingen variation på individnivå.

Det kan även bero på hur variabeln *äldre medlemsstat* är kodad. Variabeln var som tidigare nämnt i syfte att påvisa att ju längre tid ett land är i EU desto *större grad av europeisk identifikation* känner invånarna i landet. Datamängden som användes i undersökningen var från 2003 och året därpå fick många nya länder medlemskap i EU, vilket gjorde det intressant att koda de länder som blev medlemmar i EU innan 2004 som ”äldre” och de länder som blev medlemmar efter 2004 som ”nyare”. Nästan samtliga länder som blev medlemmar i EU efter 2004 som finns med i datamängden har ett ursprung i Sovjetunionen eller Jugoslavien. Det blir en tydlig distinktion mellan Väst och Öst. Det är även stora skillnader i antal år som medlem mellan länderna i kategorin *äldre medlemsstater*. Det är en stor skillnad i antal år som medlem om man jämför Tyskland och Sverige, men de båda klassades som ”äldre” medlemsstater i den här undersökningen.

Rörande data fanns det även begränsningar. Viktiga kontrollvariabler som *inkomst* och *yrke* fanns inte med, vilket ökade risken för att sambandet mellan variablerna blev starkare eller svagare än vad de egentligen är. I datamängden från 2013 fanns ingen data för länder som Österrike, Nederländerna, Polen, Bulgarien, Cypern, Grekland, Luxembour, Malta, Rumänien och Italien. Av dessa har Italien, Luxembour och Nederländerna varit med sedan EU:s början,

Grekland sedan 1981 och Österrike sedan 1995. Att dessa inte är med i datamängden kan ha gett ett missvisande resultat och utfallet kunde ha varit annorlunda.

Även hypotes 3 fick inget stöd i undersökningen då resultatet visade på ett negativt samband mellan att vara medlem i Eurozonen och *graden av europeisk identifikation*. Med andra ord betyder det att de individer som bor i länder som inte tillhör Eurozonen känner större *grad av europeisk identifikation* än individer som bor i länder som tillhör Eurozonen. Den tidigare forskningen och de teoretiska förväntningarna visade olika saker. Negri et al. (2020) menade att införande av Euro som valuta minskade andelen individer som enbart identifierar sig med sin nation, men det gick inte att fastställa hur mycket införandet av Euron påverkade *europeisk identifikation* (s. 13). Dock i en tidigare studie visade Polyakova & Fligstein (2016) att individer som bor i ett land som befinner sig i Eurozonen har större sannolikhet att identifiera sig som européer än de individer som befinner sig utanför Eurozonen (s. 75). Något som kan ha påverkat resultatet är att Lettland och Litauen kodades som ”inte medlem” i analysen trots att de idag är medlemmar i Eurozonen. Vid datainsamlingen 2013 var de dock inte medlemmar i Eurozonen, vilket är anledningen till att de inte kodades som ”medlem”. En anledning till att resultatet av den multipla regressionen visade ett negativt samband kan vara att inte alla länder som är medlemmar i Eurozonen finns i datamängden. Länder som har Euro som valuta, men inte är med i datamängden är Österrike, Cypern, Grekland, Italien, Luxembour, Malta och Nederländerna. Framför allt Italien, Luxembour och Nederländerna har varit framträdande medlemmar i EU och de var även medgrundare av Kol- och stålgemenskapen. En annan anledning till att invånare i som bor i länder i Eurozonen känner mindre *grad av europeisk identifikation* kan vara resultatet av *Eurokrisen* som utspelade sig under 2009. Det är sannolikt att *graden av europeisk identifikation* tog skada i de länder som ingick i Eurozonen då den gemensamma valutan var tänkt att stabilisera ländernas ekonomier och även skapa en bredare ekonomisk och politisk integration (Önnervik, u.d.).

Hypotes 5 fick inget stöd då resultatet inte var statistiskt signifikant, vilket innebär att individer inte känner större grad av europeisk identifikation om de bor i länder som är mer integrerade. Anledningen till det kan mycket väl vara resultatet av att det inte var några länder i integrationsindex som fick värdet ”0”. Det vill säga det var inga länder som inte var medlem i något av de tre olika integrationskategorierna. Samtliga länder som fanns med i undersökningen var medlem i minst en av de tre integrationskategorierna. I metod-delen klargjordes varför länder som Turkiet utelämnades från undersökningen, men om landet hade

inkluderats i undersökningen hade det antagligen bidragit till ett signifikant resultat då Turkiet hade fått värdet ”0”.

Det andra delsyftet var att skapa förståelse för hur inkludering i Schengenområdet och Eurozonen påverkar graden av europeisk identifikation hos individer, hur graden av lokal och regional identifikation påverkar graden av europeisk identifikation, hur graden av europeisk identifikation påverkas hos individer beroende på hur länge landet de lever i har varit medlem i EU, samt hur graden av europeisk integration påverkar graden av europeisk identifikation. Även om inte alla hypoteser fick stöd i resultatet besvarades undersökningens syften. Hypotes 5 skulle besvara hur *graden av europeisk integration* påverkar *graden av europeisk identifikation*, men resultatet var inte signifikant. Det fanns inget samband mellan *graden av europeisk integration* och *graden av europeisk identifikation*, vilket är viktig kunskap i sig. Dock hade det varit av intresse att göra fortsatta undersökningar om hur *graden av europeisk integration* påverkar *graden av europeisk identifikation*.

Referenser

- Berg, L., & Bové, K. (2016). Identifikation med Europa och inställning till EU. i J. Ohlsson, H. Oscarsson, & M. Solveig, *Ekvilibrum* (ss. 1-12). Göteborg: Göteborgs universitet: SOM-Institutet.
- Berglund, T., & Björk, S. (2012). Grundläggande kvantitativ analys. Göteborg: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap .
- Bruter, M. (2003). Winning Hearts and Minds for Europe: The Impact of News and Symbols on Civic and Cultural European Identity. *Coparative Political Studies*, 1148-1179.
- Ceka, B., & Sojka, A. (2016). Loving it but not feeling it yet? The state of European identity after the eastern enlargement. *European Union Politics*, 17(3), 482-503.
- de Vaus , D. (2014). *Surveys in Social Research* (6:e uppl.). New York : Routledge.
- Europeiska kommissionen. (den 3 December 2020). *Schengen Area*. Hämtat från ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen_en
- Europeiska kommissionen. (den 2 December 2020). *The Schengen visa*. Hämtat från ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy/schengen_visa_en
- Europeiska unionen. (2020). *Cohesion Fund*. Hämtat från Europa.eu: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/cohesion-fund/
- Europeiska unionen. (2020). *European Regional Development Fund*. Hämtat från Europa.eu: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/
- Europeiska unionen. (den 4 November 2020). *Which countries use the euro*. Hämtat från Europa.eu: https://europa.eu/european-union/about-eu/euro/which-countries-use-euro_en den 2 December 2020
- Fernández, J. J., & Eigmuller, M. (2018). Societal Education and the Education Divide in European Identity, 1992-2015. *European Sociological Review*, 34(6), 612-628.
- Fuss, D., García Albacete, G. M., & Rodriguez Monter, M. (2004). The Role of Language Skills and Foreign Country Experiences in the Development of European Identity. *Sociología*, 36(3), 273-292.
- Hadler, M., Tsutsui, K., & Chin, L. G. (2012). Conflicting and Reinforcing Identities in Expanding Europe: Individual- and Country-Level Factors Shaping National and European Identities, 1995-2003. *Sociological Forum*, 27(2), 392-418.
- International Social Survey Programme. (2003). *Gesis.org*. Hämtat från National Identity II: <https://www.esis.org/en/issp/modules/issp-modules-by-topic/national-identity/2003>
- International Social Survey Programme. (2013). *Gesis.org*. Hämtat från National Identity III: <https://www.esis.org/en/issp/modules/issp-modules-by-topic/national-identity/2013>

- Kuhn, T. (2012). Why Educational Exchange Programmes Miss Their Mark: Cross-Border Mobility, Education and European Identity. *Journal of Common Market Studies*, 50(6), 994-1010.
- Kunovich, R. M. (2009). The Sources and Consequences of National Identification. *American Sociological Review*, 74, 573-593.
- Negri, F., Nicoli, F., & Kuhn, T. (2020). Common currency, common identity? The impact of the Euro introduction on European identity. *European Union Politics*, 1-19.
- Polyakova, A., & Fligstein, N. (2016). Is European integration causing Europe to become more nationalist? Evidence from the 2007-9 financial crisis. *Journal of European Public Policy*, 23(1), 60-83.
- Schilde, K. E. (2014). Who are the Europeans? European Identity Outside of European Integration. *Journal of Common Market Studies*, 52(3), 650-667.
- Thomassen, J., & Bäck, H. (Februari 2008). EUI Working Papers SPS 2008/02: European citizenship and identity after enlargement. Badia Fiesolana, Italien: European University Institute: Department of Political and Social Sciences.
- Önnervik, F. (u.d.). *Nationalencyklopedin*. Hämtat från Eurokrisen: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/eurokrisen> den 02 01 2021

Bilagor

Bilaga 1. Alternativt integrationsindex

Land	Äldre medlemsstat	Medlem i Eurozonen	Medlem i Schengen	Summa
Belgien	X	X	X	3
Kroatien				0
Tjeckien			X	1
Danmark	X		X	2
Estland		X	X	2
Finland	X	X	X	3
Frankrike	X	X	X	3
Tyskland	X	X	X	3
Ungern			X	1
Irland	X	X		2
Lettland			X	1
Litauen			X	1
Portugal	X	X	X	3
Slovakien		X	X	2
Slovenien		X	X	2
Spanien	X	X	X	3
Sverige	X		X	2
Storbritannien	X			1

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Module III (2013).

Bilaga 2. Multipel regression (Ostandardiserade regressionskoefficienter) för alternativt integrationsindex

	Modell 1: Multipel regression
	B(SE)
Integrationsindex ¹	0,044***
Kvinna ²	-0,001
Ålder	0,001**
Medelutbildning ³	0,012
Hög utbildning ³	0,114***
Konstant	2,400***
Adj R ²	0,006

Kommentar:

¹Dummy-variabeln *medlem i EU* har bytts ut mot dummy-variabeln *äldre medlemsstat*. ²Referenskategori man.

³Referenskategori låg utbildning. ³Referenskategori låg utbildning.

Signifikans: * $\leq 0,05$; ** $\leq 0,01$; *** $\leq 0,001$.

N= 23 224

Källa: International Social Survey Programme (ISSP): National Identity Module III (2013).